

נדרים פב

משה שווערד

1. הר"ן מסכת נדרים דף פא עמוד ב
בעא מיניה רבא מרב נחמן תשמיש המטה לרבנן ענוי נפש הוא - ונפקא מינה דמפר בין לעצמו בין לאחרים או דברים שבינו לבינה הוא ולעצמו מפר לאחרים אינו מפר.

2. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נדרים דף פא עמוד ב
תשמיש המטה לרבנן. כגון שאמרה הנאת תשמישך עלי עינוי נפש הוא ומפר אף לאחרים או דברים שבינו לבינה ומפר דווקא לעצמו אף על גב דגבי יום הכיפורים מקרי ענוי נפש ומייתי ליה מקרא אם תענה את בנותי [1] קרא אסמכתא בעלמא הוא ומדרבנן הוא דאסור ומידי דהוה אנעילת הסנדל:

3. נימוקי יוסף מסכת נדרים דף כה עמוד ב
[שם] בעא מיניה רבא מרב נחמן וכו'. [2] פירוש עינוי נפש הוא כלומר מי הוא בכלל עינוי נפש דקרא דאילו עינוי סתמא פשיטא דמיקרי עינוי כדאיתא ביומא [דף עז א] דוקא לרבנן קא מיבעיא לן דאילו לר' יוסי הא במתני' דלעיל דאוקימנא כר' יוסי חשיב ליה לדברים שבינו לבינה אלא דחיישינן דילמא רבנן פליגי עליה בהא כי היכי דפליגי ברחיצה וקשוט:

4. שיטה מקובצת על נדרים דף פא/ב
תשמיש המטה לרבנן ענוי נפש הוא פירוש דאשה. [3] אף על גב דפשיטא לן דענוי נפש דאיש הוא ליכא למפשט מיניה באשה כדפ' לעיל:

5. הר"ן מסכת נדרים דף פב עמוד א
ולענין הלכה - כיון דבעיין לא אפשיטא נקטינן לחומרא ואינו מפר אלא משום דברים שבינו לבינה ואיכא מ"ד דנהי דלא אפשיטא הכא אפ"ה אפשיטא לה ממימריה דשמואל דאמר בסמוך אבל הנאת פלוני עלי מפר ואי מהא לא אריא דכי קאמר מפר דברים שיש בהן ענוי נפש קאמר ואכתי מצינן למימר דתשמיש המטה אין בו עינוי.

6. דבר יעקב מסכת נדרים דף פב עמוד א
א] ר"ן ד"ה ולענין הלכה וכו' ואיכא מ"ד דנהי דלא אפשיטא הכא אפ"ה אפשיטא לה ממימריה דשמואל וכו' - כתב הרש"ש דכן צ"ל לפי שיטת הרמב"ם [בפיה"מ סוף פירקין] שכתב שלפי רבנן הוא תשמיש דבר של עינוי נפש. הרמב"ם [נדרים יב - ג] פוסק להלכה דתשמיש הוא דברים שבינו לבינה ולכן הבעל יכול להפר רק חלקו.

וכתב הלח"מ דמוכח מזה שהרמב"ם פוסק כר' יוסי [עיין לעיל פא. אות ה] דאם פוסק כמו רבנן הוא ספק האם הוא בכלל עינוי נפש, ואפ' נימא דספק לחומרא ואינו מיפר, מ"מ היה לרמב"ם להזכיר שאינו מיפר מספק, ונ"מ שאינה לוקה אם תעבור על הנדר. ולפי מש"כ הרמב"ם בפיה"מ שלפי רבנן תשמיש הוא עינוי נפש, א"כ הרמב"ם [שכתב שהוי רק דברים שבינו לבינה] בודאי פוסק כר' יוסי. אבל הרדב"ז [בהל' ט] כתב שהרמב"ם פוסק כמו רבנן, ופוסק שתשמיש הוא בינו לבינה [ולא עינוי נפש] משום שהוי בעיה דלא אפשטא האם לרבנן הוא עינוי נפש, ומספק אינו מיפר אלא בינו לבינה.

7. הר"ן מסכת נדרים דף פא עמוד ב
נטולה אני מן היהודים - [1] שאסרה הנאת תשמישם עליה.

8. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נדרים דף פא עמוד ב
נטולה אני מן היהודים. [1] מופרשת אני מכל היהודים שאסרה הנאת תשמישם עליה:

9. רש"י על יבמות דף קיב/א

נטולה אני מן היהודים - [2] נדרה היא שלא תיבעל ליהודים ומדאסרה נפשה אכולי עלמא ש"מ תשמיש קשה לה ואנוסה היא לפיכך נוטלת כתובתה:

10. תוספות על נדרים דף צ/ב

ונטולה אני מן היהודים. שאסרה הנאת תשמיש כל היהודים עליה אפילו מן בעלה וסבירא ליה למשנה ראשונה דבעל אינו יכול להפר ולכך יוצאה ותימה כיון דאסרה עצמה על הבעל א"כ היא נתנה אצבע בין שיניה ולמה יש לה כתובה רש"י פירש ביבמות דאנן סהדי דלא היתה נודרת כך אלא א"כ תשמיש קשה לה והוא כמו אנוסה:

11. תוספות על נדרים דף צ/ב

ותהא נטולה מן היהודים. לכשתגרש ותינשא לאחרים דלא מהניא הפרתו [אלא] לעצמו ואין לתמוה היאך חל נדרה על תשמיש יהודים אחרים בעודה אשת איש והא אין איסור חל על איסור וי"ל דהוי איסור כולל מגו דאיתחל בתשמיש בעל שהוא היתר חל נמי על האחרים וצ"ע למ"ד לעיל (דף פב.) כוליה פירקין כר' יוסי דהא ר' יוסי לית ליה איסור כולל באשת איש ונעשית חמותו דאמר נידון בזיקה ראשונה הבא עליו (יבמות דף לב.) ה"ר שמואל מאיור"ה ז"ל:

12. תוי"ט על מסכת נדרים פרק יא משנה יב

ותהא נטולה מן היהודים - בפ"ג דכריתות מפורש כמה גוויי דאיסור חל על איסור ומינייהו איסור מוסיף וה"נ דכוותה דאע"ג דכבר היא אסורה לעלמא באיסור אשת איש מגו דאתוסף איסור בנדרה על בעלה שהיתה מותרת לו חל נמי על האחרים ובאיסור מוסיף מודה ר"י כדאשכחן ליה במ"ה פ"ג דכריתות ואזדא לה תמיהת התוספות מדאמרינן דכולי פרקין רבי יוסי היא. ואיהו סבר [במשנה ד' פ"ט דסנהדרין] בא"א ונעשית חמותו נדון בזיקה ראשונה משום דלית ליה איסור חל על איסור ע"כ. ולא קשיא דבגמרא דהתם מסיק איסור מוסיף אית ליה והא דאמר נעשית חמותו נידון בזיקה ראשונה משום דתרי קטלא לא קטלינן ליה:

13. חדושי רע"א על נדרים דף פב/א

גם יש לעיין במ"ש התוי"ט סוף נדרים בקושייתו דאמאי אסורה לאחרים בנטולה אני מן היהודים הא אין אחע"א, ותירץ דהוי איסור מוסיף, דמגו דמיתסרא על בעלה מיתסרא ג"כ על אחרים ע"ש. ותמה מזה על תוס' דנקטו זה רק לכולל, ותמהו דהא כולי פרקא ר"י, ור"י לית ליה כולל. ודבריו תמוהים דהא נטולה אני ע"כ מיירי באומרת תשמיש של עולם עלי קונם, דאל"כ הא אשתעבד לבעלה ואינו חל, וע"כ דאסרה עליה תשמיש וא"כ לא מקרי היא חתיכת האיסור לדון בה דין מוסיף. ואולי יש לומר דמיירי באוסרת תשמישה על כל העולם, והא דחל על בעלה, היינו כיון דאנו דנין דהתשמיש קשה לה תו לא משעבדת ליה, ואף דלמ"א אמרינן דעיניה נתנה באחר ובערמה אומרת כן, היינו דחיישינן להכי אבל לא לשווי כוודאי להקל שלא תצטרך הפרה, ואולם התוי"ט מדויל ידיה משתלים למש"ל בשמו דהא דתשמיש הוי עינוי נפש משום דלמ"א אמרינן דאין התשמיש קשה לה, א"כ ליתא לדברינו דבאסרה תשמישה על העולם לא לבעי הפרה דהא משעבדת ליה כיון דדיינינן לוודאי דתשמיש קשה לה, אע"כ באסרה תשמיש עולם עליה וא"כ לא הוי מוסיף ודוק. (ועי' לקמן דף צ' מש"כ רבינו ז"ל שם).

ואולם באמת לא ידענא התחלה לקושית התוס' יו"ט הא בכל מקום דאין אחע"א קיימא לן דהאיסור מתלי תלי וקאי, וכשיפקע איסור הראשון חל השני, והכי נמי אחר שנתגרשה ופקע איסור אשת איש חל איסור הנדר ופשוט. אחר זמן רב בא לידי ספר שער המלך ומצאתי שהערה ממש זה פי"ז מהלכות א"ב עיי"ש. [א"א ב"ה ראיתי בס' שער המלך שתירץ דבשבועות ונדרים כיון דאינו יכול לחול בשעה שיצא מפיו תו לא חייל ולא אמרינן ביה מתלי תלי וקאי, וכבר עמד בזה א"א הרב נ"י במכתבו בגליון ש"ך סימן רל"ח ע"ש]. (ועי' לקמן דף צ' ובחי' כתובות דף ע' במערכה אות ט"ו כ"א).

14. רש"י על חולין דף יז/ב

כל היכא דאמר משמיה דפלוני - לא שמעה ממנו אלא מאחרים שמע שקבלוה ממנו כי הא דרב אשי לא ראה את רבא מעולם כדאמר בעשרה יוחסין (קדושין דף עב) יום שמת רבא נולד רב אשי:

15. תוספות על עבודה זרה דף נט/א

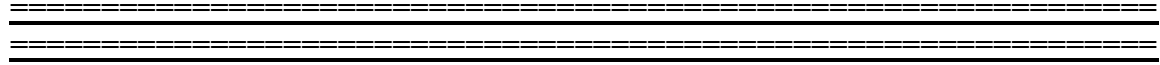
דא"ר יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק. הכא משמע שהיה רבו וכן משמע נמי בכמה דוכתי שאמר שמועות משמו ותימה דבסנהדרין פ' זה בורר (דף כו.) קאמר ר' חייא בר זרנוקי ור"ש בן יהוצדק אזלו לעבר שנה באסיא איטפיל בהדיהו רשב"ל כו' ואי קרי לכו רועי צאן מאי אימא ליה ואי רבו היה לו למחות על כבוד רבו דאי הוה רביה של רבי יוחנן רשב"ל הוה תלמיד:

16. שלמי נדרים מסכת נדרים דף פב עמוד א

מ' אמר שמואל משמ' דלוי כל נדרים בעל מיפר לאשתו. פי' הרא"ש והר"ן והוא דהוי נדרי עינוי נפש. לכאורה קשה מאי קמ"ל בזה דנדרי עינוי נפש בעל מיפר לאשתו. ואפשר לומר דהכונה היא לאשמועינן אפי' אם אסרה על עצמה רק מחד גברא, והיינו הנאת פלוני עלי...

17. דבר יעקב מסכת נדרים דף פב עמוד א

ב] אמר שמואל משמיה דלוי כל נדרים בעל מפר לאשתו - הר"ן והרא"ש מפרשים כל הנדרים של עינוי נפש הבעל מפר לאשתו. לכאורה קשה דזה פשיטא שמפר נדרים של עינוי נפש. מבאר השלמי נדרים ששמואל קאמר כל הנדרים לרבות אם אסרה על עצמה הנאה מאיש אחד דהיינו הנאת פלוני עלי, ג"כ הוי בכלל עינוי נפש.

18. הר"ן מסכת נדרים דף פב עמוד ב

אמר רב יהודה אמר שמואל נדרה משתי ככרות – כגון דאמרה שתי ככרות אלו עלי באחת מתענה שהיא פת נקיה ובאחת אין מתענה שהיא פת קיבר מתוך שהוא מפר למתענה מפני שיש בה עינוי נפש מפר לשאין מתענה אף על פי שאין בה עינוי נפש דכיון דשתיהן דבר אכילה מפר לשאין מתענה בגררא דמתענה ואפי' הפר סתם כל הנדר מופר.

ורב אסי אמר רבי יוחנן מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה - משום דלית ליה הך גררא הלכך אפי' הפר בפירוש למתענה ואין מתענה אינו מופר לשאין מתענה כך פירשו רבותי ולא ראיתי לאחד מהם בגררא דשמואל טעם למה ונראה בעיני דשמואל ורבי יוחנן בהכי פליגי משום דקרא כתיב ואישה יפרנו ומפקינו מהאי קרא לקמן /נדרים/ (דף פז) דצריך הבעל שיפר כל הנדר דיפרנו כוליה משמע ואם הפר מקצתו אפי' מה שהפר אינו מופר שכך היא עיקר הגירסא בההיא שמעתא דלקמן וכמו שנכתוב עליה בסייעתא דשמיא משום הכי קאמר דכיון שנדרה משתי ככרות הרי כנדר אחד וא"א לו להפר לחצאין דיפרנו כתיב משום הכי מתוך שהוא צריך להפר ויכול להפר למתענה משום עינוי נפש מפר ג"כ לשאין מתענה דאי אמרת לא מצי מיפר נמצא שאף הפרתו למתענה אינו כלום וכיון דרחמנא יהיב ליה רשותא להפר נדרים שיש בהן עינוי נפש על כרחיך מפר אף בשאין מתענה דמתענה בשאין מתענה תליא ואי אמרת לא מצי מפר איכא עינוי נפש ורב אסי אמר ר' יוחנן מפר למתענה ואין מפר למה שאין מתענה דסבירא ליה דנהי דיפרנו אמר רחמנא דמשמע כוליה ולא פלגיה היינו לומר שצריך להפר כל הנדר שהוא יכול להפר דיפרנו דקרא אענוי נפש קאי הילכך כל שהפר כל מה שיש בו עינוי נפש בהכי סגי ויפרנו קרינן ביה ומשום הכי מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה ...

19. רא"ש (פירוש לש"ס) מסכת נדרים דף פב עמוד ב

באחת מתענה ובאחת אינה מתענה. כגון שהאחת היא פת נקיה ואחת פת קיבר ואינה רגילה לאכול פת קיבר אי נמי אין לה פת אחר לאכול היום והיא מתענה אם לא תאכל אחת מהן מתוך שהוא מפר למתענה מפר לשאין מתענה דכיון דנדר אחד הוא ואית ביה קצת עינוי אף בשני מפר אף לשני אבל בלא הפרה אינו מופר משום דהותר מקצתו דדוקא גבי התרת חכם הוא דאמרינן הכי משום דנעשה הנדר טעות מעיקרו הילכך כיון דהותר מקצתו הותר כולו שלא היה דעתו אלא שיהא כל הנדר קיים אבל הפרת הבעל שהיא מכאן ולהבא מה שהותר הותר והשאר נעמד באיסורו והא דאמרינן בנטולה אני מן היהודים דמפר דוקא חלקו ולא אמרינן מתוך שמפר חלקו מפר גם

לאחרים בין איש לאשתו כתיב דגזירת הכתוב הוא דוקא בינו לבינה הוא מפר ולא בינה לבין אחרים והא דתנן במתניתין הפר לתאנים אינו מופר עד שיפר אף לענבים מיירי כגון שפירש הפרה לתאנים אבל הכא מיירי שהפר בסתם:

20. תוספות מסכת נדרים דף פב עמוד ב ד"ה אמר רב

אמר רב יהודה אמר שמואל נדרה משתי ככרות באחת מתענה - פת נקיה ובאחת אין מתענה פת של שעורים מתוך שמפר למתענה מפר לשאינו מתענה ואין להקשות מהאי דנטולה אני מן היהודים יפר חלקו דלא אמר מפר לגמרי דהיינו משום דברים שבינה לבינה וגזירת הכתוב היא בין איש לאשתו דלדידיה לחודיה מפר אבל הכא כיון דמפר מקצתו הופר כולו והא דתנן לקמן (דף פז.) נדרה מתאנים וענבים והפר לתאנים לא הפר לענבים ולא אמר הפר מקצתו הפר כולו היינו משום שמפר סתם ומועלת הפרה לכל הנדר וצ"ע אם נדרה מפלוני [דבר עינוי נפש וגם דבר שאינו עינוי נפש אם אמרי' מתוך שמפר לדבר שמתענה מפר נמי לשאינו מתענה או אינו] מפר לשאינו מתענה דאינו עינוי לה דלא אמר נדר שהופר מקצתו הופר כולו.

21. חדושי הריטב"א מסכת נדרים דף פב עמוד ב

אמר רב יהודה אמר שמואל נדרה משתי ככרות עיקר הפי' דלא סוף שנדרה משניהן כאחת אלא אפי' זה אחר זה באחת מתענה ממנו פי' שהוא דבר אהוב לה כגון פת נקיה ומצטערת כשאינה אוכלת ממנו ובאחת אינה מתענה פי' שהוא 10 שנוי לה שאפי' לא נדרה לא תאכל ממנו כגון פת קיבר וכיוצא בו מתוך שהוא מפר למתענה מפר ג"כ לשאינה מתענה כלומר אף על פי שהדין היה נותן שלא יפר בעל בשאינה מתענה שאין בה עינוי נפש ולא דברים שבינו לבינה לא חלקה תורה בדיניה ומתוך 11 תורה להפר בזו נתנה לו זכות להפר בזו כיון שיש בו ענוי נפש לאחרים הלכך מפר לאחד מהן שירצה או לשניהן אפי' בזה אחר זה ור' יוחנן אמר מפר למתענה ואינו מפר לשאינו מתענה פי' שאין הפרתו בשאינה מתענה הפרה כיון שאין בה עינוי נפש ולא דברים שבינו לבינה

22. ספר עינים למשפט

ע"ב, א. מפר למתענה כו', מד' הר"מ שכתב באחת יש לה עינוי ובאחת כו', נראה שמפרש כר"ן, רא"ש, ריטב"א ומאירי וכפי' השני ברש"י דבאחת אינה מתענה פת קיבר (או סובין), ולא כפי' הראשון וכן עי' בפי' השני ברא"ש, ומשה"ק רש"י, רא"ש ומאירי וכו' מגדר שהותר מקצתו שהותר כולו, ותרצו דכ"ז דוקא בהתרת חכם ולא בהפרת בעל, ובאר הרא"ש משום שבהתרת חכם נעשה הנדר טעות מעיקרו הילכך כיון שהותר מקצתו הותר כולו, ומוסיף שלא היה דעתו אלא שיהא כל הנדר קיים, משא"כ הפרת בעל שהוא מכאן ולהבא מה שהותר הותר והשאר עומד באיסורו, ועי' פי' הרא"ש (לעיל דף עז:), וכ"כ המאירי משום דבעל מיגו גיז ולא מעקר עקר משא"כ בחכם שמתיר מעיקרו וכאילו לא נדר כלל, ועמ"ש לעיל שם.

23. עורך השולחן [יו"ד רלד:צ]

צ נדרה משני דברים שבאחת יש בה עינוי נפש ובאחת אין בה משום עינוי נפש כגון שנדרה משתי

ככרות שהאחד פת נקי והשני פת קיבר אם בא לשאול
 איך יעשה אנו אומרים לו שיפר אותו שיש בו עינוי
 נפש בלבד ואם לא בא לישאל והפר לשתייהן מ"מ לזה
 של עינוי נפש מופר ולהשני אינו מופר דבהפרה לא
 אמרינן הותר מקצתו הותר כולו כבנדר שאצל חכם וגם
 להיפך לא אמרינן דכיון שאינו מועיל לזה לא יועיל גם
 לזה דכיון דבעל מיגז גיזו אין שייך חלק לחלק
 ולכאורא להרא"ש בסעי' נ"ו בע"כ צריך שיתיר לשני
 הככרות דאל"כ אף מקצתו אינו בטל כמ"ש שם וכ"כ
 הטור אמנם י"ל דאינו כן דכיון דלאחד אינו יכול להפר
 אינו מעכב ההפרה ודווקא בתאנים וענבים שבשם
 שיכול להפר שניהן בזה ס"ל להרא"ש דהפר לאחד
 אינו מופר כלל ולא כן בכאן [ש"ך סקט"ז] ומ"ש כש"ך
 כסקט"ו נראה שחפס כמ"ש כש"ע כסעי' ס"א מוכיח ממין
 שכוף רע לרע פירושו רע ממש ודלא כט"ז סקט"א ולאחזנו כסוף
 סעי' פ"ז כחזנו ע"פ דברי כט"ז כי כן נראה עיקר ותיזון
 כש"ך דחוק מאד ודו"ק]:

24. עורך השולחן | יו"ד רלד

צא כתב הרמב"ם בפ"ג דין ח' וכן אם נדרה שלא
 ליהנות לבריות אע"פ שאין הבעל בכלל יש לו
 להפר משום דברים שבינו לבינה שלא יהיה זקוק
 להאכילו משלו בלבד וכן אם אסרה הנאתה על אומה
 כולה כגון כל היהודים או כל הישמעאלים ה"ז יפר
 עכ"ל וזה שכתב אם אסרה הנאתה על אומה כולה
 כוונתו שהיא לא תהנה מהם דאל"כ מה איכפת לנו אם
 הם לא יהנו ממנה [כ"מ] או אפשר דגם זה לא ניחא
 ליה שמשיאה שם רע עליו [סג]:

צב וזה שכתב דשלא ליהנות לבריות הוי מדברים
 שבינו לבינה הולך לשיטתו שכתבנו בסעי' פ"ז
 ובאמת הטור חולק עליו וס"ל דהוי נדרי עינוי נפש
 וכשמופר לה מופר לעולם וכתבו הטור והש"ע סעי'
 ס"ה נדרה שלא ליהנות לבריות ולא הפר לה מותרת
 ליהנות מהבעל כל זמן שהיא תחתיו שאינו בכלל
 הבריות ולאחר שתתגרש חל הנדר גם עליו וא"א לה
 ליהנות אלא מלקט שכחה ופאה עכ"ל וה"ה בכל דבר
 הפקר:

25. הר"ן מסכת נדרים דף פב עמוד ב

ורב אסי אמר רבי יוחנן מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה - משום דלית ליה הך גררא הלכך אפי' הפר
 בפירוש למתענה ואין מתענה אינו מופר לשאין מתענה כך פירשו רבותי ולא ראיתי לאחד מהם בגררא דשמואל
 טעם למה ונראה בעיני דשמואל ורבי יוחנן בהכי פליגי משום דקרא כתיב ואישה יפרנו ומפקינן מהאי קרא לקמן
 /נדרים/ (דף פז) דצריך הבעל שיפר כל הנדר דיפרנו כוליה משמע ואם הפר מקצתו אפי' מה שהפר אינו מופר
 שכך היא עיקר הגירסא בהיא שמעתא דלקמן וכמו שנכתוב עליה בסייעתא דשמיא משום הכי קאמר דכיון
 שנדרה משתי ככרות הרי כנדר אחד וא"א לו להפר לחצאין דיפרנו כתיב משום הכי מתוך שהוא צריך להפר
 ויכול להפר למתענה משום עינוי נפש מפר ג"כ לשאין מתענה דאי אמרת לא מצי מיפר נמצא שאף הפרתו

1.

למתענה אינו כלום וכיון דרחמנא יהיב ליה רשותא להפר נדרים שיש בהן עינוי נפש על כרחיך מפר אף בשאין מתענה דמתענה בשאין מתענה תליא ואי אמרת לא מצי מפר איכא עינוי נפש ורב אסי אמר ר' יוחנן מפר למתענה ואין מפר למה שאין מתענה דסבירא ליה דנהי דיפרנו אמר רחמנא דמשמע כוליה ולא פלגיה היינו לומר שצריך להפר כל הנדר שהוא יכול להפר דיפרנו דקרא אענוי נפש קאי הילכך כל שהפר כל מה שיש בו עינוי נפש בהכי סגי ויפרנו קרינן ביה ומשום הכי מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה וכי תימא א"כ דסבירא ליה לשמואל דיפרנו אכולה נדר קאי ואפי' לההיא פלגא דליתיה מהנהו גוונני דמצי בעל מפר וכדכתיבנא תקשי ליה מתניתין דתנן (לקמן/בדרים/צ:): נטולה אני מן היהודים יפר חלקו ותהא משמשו ותהא נטולה מן היהודים ואמאי נימא כיון דיפרנו אמר רחמנא מתוך שמפר חלקו מפר נמי חלק היהודים דבלאו הכי לא אפשר איכא למימר דאפשר דסבירא ליה לשמואל דיפרנו דמשמע כוליה ולא פלגיה בעינוי נפש בלחוד הוא דכתיב ולא אשכחן ליה בדברים שבינו לבינה ובמתניתין דלקמן ובברייתא דמייתי עלה בגמרא בנדרי עינוי נפש נקיט לה ולא בדברים שבינו לבינה ומילתא דשייכא בטעמא היא דנדרי עינוי נפש משום קפידא דידה הוא דמצי מפר דעינוי אגבה היא ומשום הכי אינו בדין שיפר לחצאין דהא מעני ליה טפי אבל דברים שבינו לבינה משום קפידא דבעל הוא הלכך במאי דלא קפיד לא קפיד ובמאי דקפיד שרי וזיל אדנפשיה כן נראה בעיני.

26. דף על הדף מסכת נדרים דף פב עמוד ב

בגמ': מיפר למתענה ואינו מיפר לשאינו מתענה.

וכתבו הרא"ש והמפרש דל"ש הותר מקצתו הותר כולו אלא בהתרה דמעיקר עקר, אבל הפרה שהיא מכאן ולהבא אינה כי אם על מה שהפר. ובאמת כן מבואר במתני' (לקמן פ"ז) שמיפר לתאנים ולא לענבים לא אמרינן הותר מקצתו הותר כולו. ולכאורה יקשה דהלא בנוזר (כ"א א) מיבעי לן האם הפרה מיגז גיזו או מיעקר עקר, וא"כ אמאי א"א להוכיח ממתני' לקמן דהפרה מיגז גיזו דאל"כ נימא הותר כולו.

והקהלות יעקב (סי' י"ט) מביא בשם זכרון יונתן לתרץ, ע"פ שיטת הרמב"ן, דגם בהתרה לא אמרינן הותר כולו אלא בהתרה ע"י פתח, אבל בהתרה ע"י חרטה לא הותר רק על מה שנתחרט, וא"כ הפרה אפי' אם מיעקר עקר לא עדיף מהתרה ע"י חרטה ומשו"ה לא אמרינן הותר כולו. אמנם מלשון הראשונים כאן מבואר דאין חילוק רק בין הפרה להתרה ולא מחלקינן בהתרה כלל.

ולכאורה אפשר ל"ל דא"נ, גם לשיטתם אילו הפרה עוקרת מוכרחים לומר דשאני התרה דפתח מהתרה דחרטה, אבל כיון דקיי"ל דהפרה מיגז גיזו לא מסתבר לחלק. (וע"ע נמוק"י סוף פי"ג דיבמות שהביא טעם דבהפרה לא אמרינן הותר כולו, משום שהיא בע"כ דאשה). (וע"ע בשיטמ"ק כאן שהעיר בהנ"ל וכתב, דאע"פ דמסברא הי' לנו לבטל את כולו, אתא קרא דלענות נפש ומעטי' ע"כ). (קובץ קול התורה, קובץ מ"ט ע' ז)